

การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Media Literacy and Political Participation

รศ. กิติมา สุรสสนธิ*

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางประชากร บุคลิกทางการเมือง วิธีการตัดสินใจทางการเมือง สถานะทางการเมือง การเปิดรับสื่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การรู้เท่าทันสื่อ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามด้วยตนเองและได้เก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 400 คน เป็นตัวอย่างกรณีศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25 – 27 ปี มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยมีระดับการศึกษาปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี ในจำนวนเท่ากัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์มากที่สุด ส่วนความถี่ในการเปิดรับเนื้อหาทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับจากสื่อโทรทัศน์จำนวน

* อาจารย์ประจำ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)
เลขที่ 99 หมู่ 18 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อําเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี 12121
อีเมล : jckitima@gmail.comsity

5-6 ครั้งต่อเดือน ด้านเนื้อหาทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาทางการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งมากที่สุด และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกแบบไม่ชอบการเมืองมากที่สุด มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเอง สำหรับสถานะทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีสถานะทางการเมืองแบบเป็นผู้ตามทางการเมือง และมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองมากที่สุด และพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีการรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแบบสนใจและชอบการเมืองกลับมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด ส่วนผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตัวเองจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด นอกจากนี้ผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตัวเองจะมีการรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด

คำสำคัญ : การรู้เท่าทันสื่อ / การมีส่วนร่วมทางการเมือง

Abstract

The “Media Literacy and Political Participation” study aims to explore Bangkokians’ demographics, their political characteristics, their approaches to political decision making, their political statuses, their exposure to political news, their media literacy, their political participation and variables that contribute to their political participation. This study employs quantitative as well as survey researches and collects data through questionnaires. The subjects—400 Bangkokians—complete the questionnaires by themselves.

According to the study, most of the subjects are self-employed females aged 25-27 and educated up to the bachelor level. Television is the dominant channel for their political news consumption as election is the subject they are most keen on being informed. Most of the subjects strongly dislike politics. They make their own political decisions based on information they gather from different media. As for their political statuses, half of the subjects are followers who are highly media-literate. Over the past year, the subjects’ political participation is demonstrated most frequently through their engagement in political discussions.

The subjects with education below the bachelor level follow political news less frequently than those with the bachelor’s degree education; and are also less media-literate. The subjects who seem interested in and fond of politics are those who least frequently follow news or keep politically informed. Meanwhile, the subjects who make their own political decisions based on information they gather from different media are those who follow news and keep politically informed most frequently. They are also most media-literate.

Key Words : Media Literacy / Political Participant

บทนำ

เฮเลนา แคทท์ (Helena Catt) [1] ได้จำแนกรูปแบบประชาธิปไตยออกเป็นสามรูปแบบคือ ประชาธิปไตยโดยตรง ประชาธิปไตยแบบตัวแทน และ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยแคทท์ได้กล่าวถึงประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่ประชาชนปรึกษาหารือกันในทุกแง่ทุกมุมในทางเลือกหรือปัญหาที่จะต้องตัดสินใจแล้วตกลงใจหรือตัดสินใจร่วมกันว่าจะเลือกหรือหาทางออกอย่างไร ดังนั้นเงื่อนไขสำคัญของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่จะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นที่ประชาชนต้องมีกระบวนการตัดสินใจโดยความไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ซึ่งการสื่อสารได้เข้าไปมีส่วนให้เกิดกระบวนการดังกล่าว

สอดคล้องกับทฤษฎีความทันสมัยของแดเนียล เลียนเนอร์ (Danial Lerner) ที่กล่าวถึงสังคมที่มีความทันสมัยว่าประกอบไปด้วยลักษณะสำคัญคือ ความเป็นเมือง (Urbanization) มีการศึกษาสูง (High Education) มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ สูง (High Media Exposure) และมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง (High Political Participation) โดยในส่วนของประชาชนนั้นนอกจากจะต้องเป็นผู้ที่เปิดรับสื่อที่หลากหลายแล้ว ยังต้องเป็นผู้วิจารณ์ญาณในการรับรู้และการตัดสินใจบนฐานข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและมีประโยชน์ด้วย

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมีความก้าวหน้าและอิทธิพลเพิ่มขึ้นมาก มีการเกิดขึ้นของสื่อมวลชนใหม่ๆ หลายประเภท อาทิ สื่ออินเทอร์เน็ต ระบบโทรคมนาคม หรือเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสื่อเหล่านี้ได้ส่งผลให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงเนื้อหาข้อมูลข่าวสารได้อย่างไร้ขีดจำกัด สภาพการณ์เช่นนี้นอกจากจะส่งผลดีต่อผู้รับสารแล้ว ขณะเดียวกันก็ยังส่งผลร้ายด้วยเช่นกัน เพราะความรวดเร็วของสื่อมวลชนสมัยใหม่อาจทำให้การควบคุมสื่อและเนื้อหาสื่อที่ไม่พึงประสงค์ยากขึ้น และด้วยความซับซ้อนของสื่อเอง ก็อาจส่งผลถึงผู้รับสารบางกลุ่มที่ยังไม่มีความพร้อมในการรับข้อมูลข่าวสารบางประเภท นำไปสู่การให้ข้อมูลหรือการโน้มน้าวชักจูงใจโดยสื่อมวลชนไปในทาง

ที่ไม่ถูกไม่ควร ด้วยเหตุนี้ สังคมจึงควรสร้างความรู้และทักษะในการเปิดรับสื่อ และข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพให้แก่ผู้รับสารหรือที่เรียกว่า การสร้างกระบวนการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) นั้นเอง

อย่างไรก็ตาม การรู้เท่าทันสื่ออาจเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขและปัจจัยหลายประการทั้งในแง่คุณลักษณะของตัวบุคคลหรือลักษณะทางประชากรศาสตร์ อาทิ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระดับการรู้เท่าทันสื่อที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามจากทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและทฤษฎีความทันสมัยที่กล่าวว่าการเปิดรับสื่อย่อมมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงได้มุ่งศึกษาถึงตัวแปรหรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับ การรู้เท่าทันสื่อ ว่ามีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมากน้อยเพียงใด และมีตัวแปรหรือมีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ศึกษาคือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อได้อย่างหลากหลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางประชากร บุคลิกทางการเมือง วิถีการตัดสินใจทางการเมือง และมีสถานะทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” เป็นการศึกษาดูโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาคุณลักษณะทางประชากร บุคลิกทางการเมือง วิธีการตัดสินใจทางการเมือง สถานะทางการเมือง การเปิดรับสื่อข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การรู้เท่าทันสื่อ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนแรกคือ การวิเคราะห์ด้วยวิธีสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ แสดงค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) บรรยาย เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครทางด้านลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ประเภทของสื่อที่เปิดรับ ความถี่ในการเปิดรับ และเนื้อหาทางการเมืองที่เปิดรับ บุคลิกทางการเมือง วิธีการตัดสินใจทางการเมือง สถานะทางการเมือง ระดับการรู้เท่าทันสื่อ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ส่วนต่อมาคือ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การใช้สถิติ Independent Samples t-test เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และการใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ อาชีพ บุคลิกทางการเมือง วิธีการตัดสินใจทางการเมือง สถานะทางการเมือง ซึ่งถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Signification Different: LSD) รวมถึงการใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โปรดักท์โมเมนต์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อบอกทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” มีผลการวิจัยที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25 – 27 ปี มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยมีระดับการศึกษาปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี ในจำนวนเท่ากัน

ส่วนที่ 2 การเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมา เปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อหนังสือ ขณะที่ใช้สื่ออินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างเปิดรับน้อยที่สุด สำหรับความถี่ในการเปิดรับเนื้อหาทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือสื่ออื่น และสื่ออินเทอร์เน็ต ขณะที่สื่อวารสาร กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับน้อยที่สุด

ด้านเนื้อหาทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เปิดรับเนื้อหาทางการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับฝ่ายค้าน และเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐบาล ส่วนเรื่องอื่นๆ กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ลักษณะทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกไม่ชอบการเมืองมากที่สุด รองลงมา มีบุคลิกเกลียดการเมือง มีบุคลิกสนใจและชอบการเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือไม่ต้องหาข้อมูล ไม่ต้องคิดอะไรมาก ใช้ความรู้สึกของตนเองเป็นหลัก และพวกที่ต้องดูก่อนว่าครอบครัว/เพื่อนคิดอย่างไรก่อนตัดสินใจ ตามลำดับ สำหรับสถานะทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีสถานะทางการเมืองแบบเป็นผู้ตามทางการเมือง

เมือง รองลงมาคือพวกที่ไม่สนใจทางการเมือง และผู้ที่ผู้นำทางการเมืองตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การรู้เท่าทันสื่อ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลือมีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่ มีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่เหลือมีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่มีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ส่วนที่เหลือมีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 1 ปีในลักษณะของการพูดคุยทางการเมืองในประเด็นต่างๆ มากที่สุด รองลงมาคือ การให้คำแนะนำทางการเมืองแก่คนอื่น และการเข้าฟังการอภิปรายสัมมนาทางการเมือง ขณะที่การไปเลือกตั้งทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ส่วนที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบผลดังนี้

ในตัวแปรเรื่องคุณลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันนั้นพบว่า ผู้ที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และพบว่า ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ส่วนในตัวแปรด้านอาชีพนั้นพบว่า ผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และผู้ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสาร

ทางการเมืองแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

ส่วนในตัวแปรด้านคุณลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกันนั้นพบว่า ผู้ที่มีเพศแตกต่างกันจะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน โดยเพศชายจะมีการรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าเพศหญิง และพบว่า ผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีอายุ 25 – 27 ปี จะมีการรู้เท่าทันสื่อมากกว่าผู้ที่มีอายุ 18 – 20 ปี และ 21 – 24 ปี ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีอาชีพนักเรียนจะมีการรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าผู้ที่มีอาชีพนักศึกษา รับราชการ พนักงานเอกชน และธุรกิจส่วนตัว ส่วนผู้ที่มีอาชีพนักศึกษาจะมีการรู้เท่าทันสื่อมากกว่าผู้ที่มีอาชีพนักเรียน รับราชการ ธุรกิจส่วนตัว และอื่นๆ ขณะที่ผู้ที่มีอาชีพพนักงานเอกชนจะมีการรู้เท่าทันสื่อมากกว่าผู้ที่มีอาชีพอื่น ในส่วนของผู้ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกันนั้นพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีการรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

ในสมมติฐานการวิจัยในด้านคุณลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่นั้นพบว่า ผู้ที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน รวมทั้งพบว่า ผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันด้วย และผู้ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยต่อมาคือ ลักษณะทางการเมืองแตกต่างกันจะมีการเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันพบว่า ผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแบบสนใจและชอบการเมืองจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยกว่า

ผู้ที่มีบุคลิกแบบคลังการเมือง ไม่ชอบการเมือง และเกลียดการเมือง และผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตัวเองจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากที่สุด ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบไม่คิดไม่ทำไม่สนใจจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อยที่สุด ส่วนผู้ที่มีสถานะทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันนั้นพบว่า ผู้ที่มีสถานะทางการเมืองเป็นผู้นำทางการเมือง จะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ตามทางการเมืองและไม่สนใจทางการเมือง ส่วนผู้ที่มีสถานะทางการเมืองเป็นผู้ตามทางการเมืองจะมีความถี่ในการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีสถานะทางการเมืองแบบไม่สนใจทางการเมือง

สมมติฐานการวิจัยตัวแปรลักษณะทางการเมืองแตกต่างกันจะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน ปรากฏว่า ผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีการรู้เท่าทันสื่อไม่แตกต่างกัน และพบว่า ผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตัวเองจะมีความรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด และพบว่า ผู้ที่มีสถานะทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีสถานะทางการเมืองเป็นผู้ตามทางการเมือง จะมีการรู้เท่าทันสื่อน้อยกว่าผู้นำทางการเมืองและไม่สนใจทางการเมือง

ในสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน นั้นพบว่า ผู้ที่มีบุคลิกทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และผู้ที่มีสถานะทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันพบว่า ผู้ที่มี

สถานะทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน สมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อพบว่า การเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันสื่อ นั้นพบว่า ทั้งการเปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและการรู้เท่าทันสื่อไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในเรื่องคุณลักษณะประชากร ผู้วิจัยตั้งใจที่จะพิสูจน์ตัวแปรที่สำคัญคือ ตัวแปรในเรื่องระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เนื่องจากตามทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อและทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มีข้อสังเกตว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมักเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ และมีวิจารณญาณ ในการเปิดรับสื่อและเนื้อหา รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าในสังคมไทยจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่ ดังนั้นในการเก็บตัวอย่างผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ให้มีผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 200 ตัวอย่างและกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจำนวน 200 ตัวอย่างเท่าๆ กัน

ในส่วนการเปิดรับสื่อทางการเมืองที่พบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงและระดับการศึกษาต่ำ จะเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุดเหมือนๆ กัน เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อหลักของสังคมที่มีการเปิดรับสื่อประเภทนี้มากอยู่แล้ว สอดคล้องกับการศึกษาของอัญชลี เอกศาสตร์ [2] ที่พบว่า สื่อที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเปิดรับมากที่สุด คือสื่อโทรทัศน์ ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จะเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เปิดรับสื่อวิทยุน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ต้องการความสามารถและทักษะพิเศษ เช่น ต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษและต้องมีความรู้

เกี่ยวกับเครื่องคอมพิวเตอร์ และยังเป็นสื่อที่ยังคงมีราคาแพง ซึ่งตามทฤษฎี Technology Determinism ที่กล่าวว่า ผู้ที่จะรับสื่อใหม่ อาทิ สื่ออินเทอร์เน็ตได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติในเรื่องการศึกษาและความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีอยู่ในระดับสูง เนื่องจากเป็นสื่อที่ต้องใช้ความรู้ทั้งในด้านภาษาและเทคโนโลยีมากพอควร

สำหรับในประเด็นการเปิดรับเนื้อหาทางการเมืองที่พบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการเปิดรับประมาณ 18.40 ครั้งต่อเดือน และเปิดรับเนื้อหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งมากที่สุด เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีการแข่งขันในเรื่องนโยบายและการเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง ทำให้ผู้ส่งสารจำเป็นต้องสร้างให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องนี้มีความน่าสนใจและมีจำนวนมาก รวมทั้งต้องมีความถี่ในการเปิดรับบ่อยครั้ง ซึ่งในการส่งเป็นไปตามทฤษฎีการเปิดรับสื่อ (Media Exposure) ที่ว่าบุคคลจะเปิดรับสื่อและข่าวสารจากสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีลักษณะการนำเสนอโดยมีความถี่แบบซ้ำๆ มากกว่าสื่อหรือข่าวสารที่ไม่น่าสนใจและพบเห็นได้น้อย

ในส่วนของบุคลิกภาพทางการเมืองพบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบไม่ชอบการเมืองมากที่สุด รองลงมาคือเกลียดการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Almond & Verba [3] ที่พบว่าทัศนคติทางการเมืองของคนไทยอยู่ในระดับที่ไม่ดีนัก โดยคนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพรรคการเมือง พฤติกรรมของนักการเมือง และการทุจริตทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม (K A P) ที่สรุปว่า ทัศนคติเชิงลบมักเกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างความคิดหรือความรู้สึกเดิมที่บุคคลมีความเชื่ออยู่กับข้อมูลเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับใหม่ ซึ่งทัศนคติทางการเมืองของบุคคลเชื่อว่า ผู้ที่เป็นผู้ปกครองหรือเป็นตัวแทนประชาชนต้องเป็นคนดีเสียสละแต่เมื่อมีข่าวในทางที่ไม่ดีเกี่ยวกับการเมืองหลายๆ ทำให้บุคคลมีความรู้สึกขัดแย้งและจะมีทัศนคติในทางลบเกี่ยวกับการเมืองและนักเลือกตั้งมากขึ้น

ส่วนในเรื่องการตัดสินใจทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่หาข้อมูลจากสื่อก่อนแล้วจึงค่อยตัดสินใจทางการเมือง รองลงมาคือ ไม่ต้องหาข้อมูล ไม่ต้องคิดอะไรมากใช้ความรู้สึกของตนเอง และต้องดูก่อนว่าครอบครัวหรือเพื่อนคิดอย่างไร ตามลำดับ จึงอาจอภิปรายได้ว่า พื้นที่ในการเก็บข้อมูลคือ เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ๆ ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อประเภทต่างๆ ได้มาก ดังนั้นคนเมืองที่มีโอกาสในการเข้าถึงสื่อและสามารถหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ ได้ก่อนจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกในการเป็นผู้นำทางการเมืองอย่างไรก็ตามกลุ่มปทุมภูมิจึงได้แก่ ครอบครัวยังคงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในเรื่องสำคัญๆ ในสังคมไทยอยู่ ดังทฤษฎีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม (KAP) ที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อความคิดต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติของบุคคลว่า สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลในแง่การให้ความรู้และให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการเมือง ด้านบุคคลจะมีอิทธิพลในแง่พฤติกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งได้มากกว่า

ในเรื่องสถานะทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานะทางการเมืองเป็นผู้ตามทางการเมืองมากกว่าเป็นผู้นำทางการเมือง ซึ่งในประเด็นนี้อาจอภิปรายได้ว่าพฤติกรรมการเป็นผู้ตามทางการเมืองเป็นพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองอยู่มาก ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดในเรื่องความทันสมัย (Modernization) ที่กล่าวว่าในสังคมของประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักมีบุคลิกทางการเมืองแบบไม่สนใจการเมืองและมีสถานะทางการเมืองในการเป็นผู้ตามทางการเมืองมากกว่าการเป็นพวกที่สนใจการเมืองและเป็นผู้นำทางการเมือง ซึ่งบุคลิกทางการเมืองดังกล่าวจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลและเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นคนทันสมัยของบุคคล

การรู้เท่าทันสื่อพบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรู้เท่าทันสื่อในระดับมาก รองลงมาคือ ระดับปานกลาง โดยกลุ่มผู้ที่มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่จะมีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามกลุ่มตัวอย่างที่มี

ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่จะมีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ที่ว่าการรู้เท่าทันสื่อเป็นคุณลักษณะประเภทหนึ่งที่บุคคล สังคมควรมีการวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องต่างๆ ของสื่อมวลชนอันได้แก่ การผลิตและการส่งหรือถ่ายทอดของสื่อ โดยผลการวิจัยพบว่า สังคมไทยเริ่มมีการรู้เท่าทันสื่อเพิ่มขึ้น เห็นได้จากปัจจุบันมีหน่วยงานหรือองค์กรที่ดำเนินการในด้านนี้มากขึ้น อย่างไรก็ตามยังคงพบว่า ในสังคมบางกลุ่มยังอาจมีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับน้อย เช่น กลุ่มเด็กหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การพูดคุย การให้คำแนะนำ การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง การเข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง ฯลฯ ซึ่งพบว่า การพูดคุยทางการเมือง โดยเฉลี่ย 41.01 ครั้ง/ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันชาวกรุงเทพฯ มีความสนใจการเมืองมากขึ้น แต่ยังมีทัศนคติที่ไม่ดีนักต่อการเมืองไทย และยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างยังคงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับน้อยอยู่ โดยเฉพาะการเลือกตั้งพบว่า มีส่วนร่วมโดยเฉลี่ย 1.30 ครั้ง/ปี เข้าฟังอภิปรายโดยเฉลี่ย 8.69 ครั้ง/ปี ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ที่อธิบายว่าการที่บุคคลจะมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องมีความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) มีทัศนคติทางการเมืองที่ดี (Political Attitude) แล้วจึงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงได้ (Political Participation)

ในประเด็นที่ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะทางประชากร บุคลิกทางการเมือง วิธีการตัดสินใจ และสถานะทางการเมืองแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับสื่อและเนื้อหาทางการเมืองแตกต่างกัน เมื่อแยกพิจารณารายตัวแปรพบว่า เพศ อายุ อาชีพจะมีการเปิดรับสื่อและเนื้อหาทางการเมืองไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีบุคลิกต่างกัน มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองและมีสถานะทางการเมืองต่างกันจะมีการเปิดรับสื่อและเปิดรับเนื้อหาทางการเมืองต่างกัน ซึ่งอาจ

อธิบายตามทฤษฎีทัศนคติได้ว่า ทัศนคติที่ฝังรากลึก ซึ่งหมายถึงทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหลัก (Core Belief) เช่น ความเชื่อความศรัทธาในระบบการเมืองหรือศาสนา โดยเป็นปัจจัยในเรื่องบุคลิกภาพทางการเมือง วิธีการตัดสินใจและสถานะทางการเมืองจะมีผลต่อการเลือกเปิดรับสื่อและเนื้อหาในบางประเด็น ส่วนคุณลักษณะทางประชากร ยกเว้นตัวแปรด้านระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อการเปิดรับและเนื้อหาทางการเมืองดังกล่าว เนื่องจากเนื้อหาทางการเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มต่างๆ ทั้งจากกลุ่มปฐมนิเทศและทฤษฎีภูมิ รวมทั้งระบบสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่

ในส่วนตัวแปรระดับการศึกษา กับตัวแปรด้านอื่นๆ ได้แก่ บุคลิกทางการเมือง วิธีการตัดสินใจทางการเมือง สถานภาพทางการเมืองนั้นพบผลที่น่าสนใจคือ ผู้มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและปริญญาตรีจะเปิดรับสื่อหลัก ได้แก่ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งพวกที่จบปริญญาตรีจะมีการรู้เท่าทันสื่อมากกว่าพวกที่จบในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเปิดรับสื่อและงานวิจัยของกิติมา สุรสุนธิ [4] ที่พบว่าบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อตามความถนัดและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

ส่วนประเด็นบุคลิกภาพวิธีการตัดสินใจและสถานะทางการเมืองทางการเมืองนั้น พบว่า พวกที่จบต่ำกว่าปริญญาตรีมีบุคลิกแบบไม่ชอบการเมือง และมีวิธีการตัดสินใจโดยหาข้อมูลจากสื่อก่อนและมีสถานะทางการเมืองเป็นผู้ตามทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีบุคลิกแบบเกลียดการเมืองตัดสินใจแบบหาข้อมูลจากสื่อและเป็นผู้ที่ไม่สนใจการเมือง ซึ่งในประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติมา สุรสุนธิ [5] ที่พบว่า สังคมไทยมีความรู้ทางการเมืองในระดับปานกลาง มีทัศนคติทางการเมืองในเชิงลบและมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งปรากฏการณ์นี้ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในเรื่องการเปิดรับเนื้อหาทางการเมืองนั้น โดยรวมพบว่า กลุ่ม

นักศึกษารับเนื้อหาเกี่ยวกับนักการเมืองและการเลือกตั้งมากที่สุด ส่วนกลุ่มธุรกิจส่วนตัวเปิดรับเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาลมากที่สุด กลุ่มนักเรียนเปิดรับเนื้อหาเกี่ยวกับฝ่ายค้านมากที่สุด และพบว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการเปิดรับเนื้อหาที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนในเรื่องบุคลิกทางการเมืองนั้นพบว่าพวกที่คลั่งการเมืองเปิดรับนโยบายการเมืองเนื้อหาเกี่ยวกับองค์กรทางการเมือง การทุจริตทางการเมืองมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเปิดรับสื่อ (Media Exposure) และทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ที่อธิบายว่าผู้รับสารที่มีลักษณะที่เป็นพวกกระตือรือร้น (Active Receiver) จะเป็นพวกที่พยายามหาข้อมูลข่าวสารและเปิดรับเนื้อหาจากหลากหลายแหล่งข้อมูลที่ตนเองมีความสนใจ โดยทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นพบว่า คนที่มีบุคลิกฝักใฝ่การเมืองในระดับสูง จะมีแนวโน้มในการเปิดรับเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองสูงกว่าพวกที่ไม่สนใจการเมือง ดังนั้นพวกที่มีบุคลิกแบบคลั่งการเมืองจึงเปิดรับสื่อและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในหลากหลายประเด็นมากกว่ากลุ่มที่ไม่สนใจการเมือง

สำหรับพวกที่มีวิธีการในการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลจากสื่อต่างๆ ก่อนแล้วค่อยตัดสินใจนั้นจะเปิดรับเนื้อหาเกี่ยวกับพรรคการเมือง การทุจริตทางการเมืองและเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐบาลมาก ซึ่งจะพบผลเช่นนี้ในกลุ่มของนักศึกษา เช่นกัน ส่วนนักธุรกิจจะเปิดรับเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐบาลมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ต้องลงทุนและต้องติดตามนโยบายหรือท่าทีของรัฐบาลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเปิดรับสื่อที่ว่าบุคคลมีเหตุผลในการเปิดรับสื่อและเนื้อหาข่าวสารแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นในการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึกเกี่ยวกับเรื่องระดับการค้นคว้าที่มีความหลากหลายกลุ่มมากขึ้น อันจะทำให้พัฒนาเห็นถึงความแตกต่างและปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่ม

ดังกล่าวได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาในรูปแบบและวิธีการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการรู้เท่าทันสื่อในหลากหลายมิติ อาทิ มิติของสื่อที่แตกต่างกันหรือมิติของวิธีการเรียนรู้ความรู้จากสื่อต่างๆ การใช้วิจารณญาณในสื่อที่แตกต่างกัน

3. ควรเปรียบเทียบในตัวแปรปัจจัยต่างๆ ที่มีความชัดเจนในเรื่องการเปิดรับสื่อและการรู้เท่าทันสื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น อาทิ ปัจจัย ด้านสิ่งแวดล้อม ครอบครัว และกลุ่มทฤษฎีภูมิอื่น อันมีผลต่อการลักษณะความคิด วิจารณญาณในการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการส่งทางการรับรู้ในเรื่องเนื้อหาทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ดังนั้นจึงควรพิจารณาใช้สื่อโทรทัศน์ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการเมืองให้มากขึ้น

2. จากการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพทางการเมืองในส่วนที่เป็นผู้ตามทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่และมักมีวิธีการตัดสินใจโดยการเปิดรับสื่อแล้วค่อยตัดสินใจทางการเมือง ลักษณะการไม่เปิดรับสื่อจะมีลักษณะที่เปิดรับสื่อกระแสหลักเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญต่อลักษณะบุคลิกและวิธีการตัดสินใจทางการเมืองของบุคคล

3. การรู้เท่าทันสื่อพบว่าคนเป็นผู้ใหญ่รู้เท่าทันสื่อในระดับมาก โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาถึงแก่ปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งอาจสรุปได้ว่าผู้ที่ระดับการศึกษาสูงมีการรู้เท่าทันสื่อ มีความคิดและวิจารณญาณในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้ศึกษาในวัยเด็กเล็กจึงทำให้ผลที่ปรากฏจะรู้เท่าทันสื่อในระดับมาก ดังนั้น จึงอาจวางกลยุทธ์ในการใช้ผู้ที่อยู่ในวัยที่เป็นผู้ใหญ่สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เด็ก ๆ

รายการอ้างอิง

[1] Catt, Helena.(1999) **Democracy in Practice**. New York : Routledge. 13 – 18.

[2] อัญชลี เอกศาสตร์ (2554) **การแสวงหาข่าวสารการเมืองผ่านเฟซบุ๊กและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน

[3] Almond, Gabriel A. and Verba. Sidney. (1965). **The Civic Culture**. Boston, MA: Little, Brown and Company.

[4] กิติมา สุรสนธิ (2549) **การค้นหาคำความรู้เกี่ยวกับผลและอิทธิพลของสื่อมวลชน**. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

[5] ดูรายการอ้างอิง [4]

บรรณานุกรม

กาญจนา แก้วเทพ (2541) **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติมา สุรสนธิ (2533) **ความรู้ทางการสื่อสาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุมพล รอดคำดี (2532) **สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พยุรี ชาญณรงค์ (2539) **ทฤษฎีการสื่อสาร: วิฤติการณ์และความ**

เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2539) **ฐานันดรที่สี่ จากระบบโลกถึงรัฐไทย**.

กรุงเทพฯ : อมรินทร์วิชาการ

- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุโขทัยธรรมธิดา (2547) **เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับสื่อมวลชน หน่วยที่ 9 – 15**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนัก
พิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิดา
- อรรถัย ก๊กผล (2552) **การมีส่วนร่วมของประชาชน คู่มือการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน**, กรุงเทพฯ: มูลนิธิปริญญาโทนักบริหารรัฐกิจ.
- อรรวรรณ ปีลันธนโอบาท (2552) **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ (2538) **ทิศทางการจัดสื่อมวลชนศึกษาใน
ประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเด็กเพื่อการพัฒนาเด็ก.
- Catt, Helena. 1999. **Democracy in Practice**. New York : Routledge.
- Gabriel, Almond A. & Powell, Bingham G. (1976) **Comparative Politics
Today**, Boston: Little, Brown and CO.
- Gabriel, Almond A. & Sidney Verba. (1963) **The Civic Culture**. Princeton:
Princeton University Press.
- Gouldner, Alvin. (1976) **The Dialectic of Ideology and Technology: The
Origins, Grammar, and Future of Ideology**. New York: Seabury
Press.
- Klapper, Joseph T. (1960) "The effects of mass communication." New
York : Free Press.
- Huntington, Saumel P. & Joan M. Nelson. (1976) **No Easy Choices:
Political Participation in Developing Countries**, Cambridge:
Harvard University Press.
- Maxwell E., McCombs, Lee B., Becker. (1979) **Using mass
communication theory**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.

- Marshall McLuhan. (1994) **Understanding Media: The Extensions of Man**. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Milbrath, L.W. & Goel, M.L. (1977) **Political Participation: How and Why People get involved in Politics**, 2 nd ed. Chicago: Rand Menally College Publishing Co.
- Parry, Geraint, Moyser George, & Day, Neil. (1992) **Political Participation and Democracy in Britain**. Cambridge University Press.
- Potter, James W. (1998) **Media Literacy**. California: SAGA Publication.
- Silverblatt Art & Eliceriri, Ellen, M. (1997) **Dictionary of Media Literacy**. Westport, CT: Greenwood Press.
- Weiner, Myron.(2514) “Political Participation Crises of the Political Process,” in Binder, L. et al.eds. **Crises and sequences in Political Development**. Princeton, N.J. : Princeton University Press.